

Sammendrag

Formålet med denne bacheloroppgaven var å undersøke hvilken forståelse barnehagelærere har av inkluderingsbegrepet, og hvilke erfaringer og kunnskap barnehagelærere sitter inne med i forhold til inkludering av barn med bruk av musikk. I denne bacheloroppgaven har vi valgt å se på temaet musikk og inkludering med utgangspunkt i problemstillingen:

Hvordan bruker barnehagelærer musikk som et redskap for inkludering?

Hvordan inkludering kommer til uttrykk i barnehagen, har vi valgt å undersøke ved hjelp av intervju hvor deltakere deltok frivillige. Forskningsarbeidet vi har gjennomført i forbindelse med denne oppgaven, har skapt en spennende debatt, både ventede og uventede funn og et lærerikt drøftingsarbeid. Vi kom frem til at inkludering kommer til uttrykk i større og mindre grad i flere deler av barnehagehverdagen, samt at personalet i varierende grad er bevisst i sine handlinger og holdninger.

Vi har erfart i praksisperiodene våre på flere forskjellige barnehager at en kan bruke musikk i det pedagogiske arbeidet på ulike måter. Noen brukte musikk for å skape glede, for å skape fellesskap og inkludering i barnegruppen og musikk ble også brukt som impuls for å øke kreativitet og deltakelse på forskjellige aktiviteter.

Forord

Vi vil takke informantene som velvillig stilte på intervju og skapte en spennende og reflektert samtale og diskusjon rundt tema knyttet til musikk og inkludering. Vi vil også utbringe en stor takk til vår veileder ved Universitetet i Stavanger for nøye og god veiledning på vår oppgave. Hennes fleksibilitet gjorde at vi fikk god mulighet for veiledning, trass i travle arbeidsdager. Vi vil også takke dem som stilte til gjennomlesing av oppgaven, og innspill for å heve oppgaven ytterligere, samt korrekturlesing.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 <i>Problemstilling og forskningsspørsmål</i>	4
1.2 <i>Oppgavens oppbygning</i>	4
2. Teori	5
2.1 <i>Styringsdokumenter</i>	5
2.2 <i>Inkludering</i>	6
2.3 <i>Etikk</i>	7
2.4 <i>Musikk og musicking</i>	7
2.4.1 <i>Musikalske virkemidler</i>	8
2.4.2 <i>Musikk og identitet</i>	10
2.4.3 <i>Musikk og følelser</i>	11
2.5 <i>Barns medvirkning</i>	11
2.6 <i>Praksisklokskap og musikkpraksis klokskap</i>	12
3. Metode og analyse	12
3.1 <i>Metodevalg</i>	12
3.2 <i>Datainnsamling</i>	13
3.3 <i>Analyse</i>	15
3.4 <i>Forskningsetikk</i>	17
3.5 <i>Validitetsvurderinger</i>	17
4. Empiri og tolkning	18
4.1 <i>Musikk, identitet og følelse</i>	19
4.2 <i>Barns medvirkning</i>	20
4.3 <i>Musiske aktiviteter fremmer et inkluderende miljø</i>	21
5. Drøfting	22
5.1 <i>Musikk, identitet og følelse og musicking</i>	22
5.2 <i>Barns medvirkning</i>	25
5.3 <i>Musiske aktiviteter fremmer et inkluderende miljø</i>	27
6. Avslutning	30
7. Litteraturliste	32
Vedlegg	34

1. Innledning

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

I dagens samfunn lever vi i et rikt mangfoldig samfunn. Det har blitt mer aksept og åpenhet som følge av at foregangspersoner og grupper gjennom flere år og kanaler har kjempet kamper om likestilling, likeverd og valgfrihet uavhengig av bakgrunn, trosretning og etnisitet. I barnehagen har vi både rammeplan og lovverk som skal sikre at alle barn skal føle det er en del av fellesskapet. Arbeidet i storsamfunnet og i barnehagen har kommet langt, men gjennom vår praksis og erfaring fra barnehagen opplever vi likevel at vi har en vei å gå, og at dette arbeidet aldri vil bli helt ferdig. Derfor tenker vi at det er både viktig og spennende å undersøke nærmere. Gjennom våre tidligere praksisperioder har vi observert ulike handlingsmåter fra personalet, med tanke på barn som ikke blir inkludert i barnehagen. Vi bestemte oss for å undersøke dette nærmere og valgte følgende problemstilling:

Vi valgte følgende problemstilling: *«Hvordan barnehagelærer bruker musikk som et redskap for inkludering?»*

Vi i gruppen var enige om at musikk har alltid vært en del av oss, helt fra fosterstadiet er musikk en del av oss. Det å synge, danse og leke med rytmer er noe vi har elsket siden vi var små. Gjennom musikk uttrykker vi følelsene våre på. Musikken har hjulpet oss gjennom mange ulike situasjoner i livet vårt. Vi har erfart i barnehagelærer praksis at vi kan bruke musikk i det pedagogiske arbeidet på ulike måter. Vi erfarte at mange barnehageansatte brukte musikken for å skape fellesskap og inkludering i barnehagegruppen. Musikk skaper glede, kreativitet og kan motivere deltakelse hos barnene. Det er vesentlig for oss å bruke musikk som et pedagogisk virkemiddel.

1.2 Oppgavens oppbygning

Oppgaven har flere kapitler som innledning, teori, metode og analyse, empiri og tolkning, drøfting og avslutning. I teoridelen vil vi starte med presentasjon av styringsdokumenter for barnehage som knyttes med vår problemstilling. Videre presenterer vi relevant teori for problemstillingen. I neste kapittel vil vi presentere kvalitativ forskningsmetode og fortolkende fenomenologisk analyse som er valgt for vår oppgave. I samme kapittel presenterer informantene som vi intervjuet, datainnsamling, forskningsetikk og validitetsvurdering. Deretter vil vi presentere empiri og analyse, og våre resultater og funn som vi har funnet av forskningen. Videre kommer vi til å drøfte våre funn gjennom faglige begrep, våre refleksjoner

og andres forskning. Til slutt vil vi oppsummere alt for å vise hva resultatet vi har kommet fram og en konklusjon på problemstillingen.

2. Teori

I denne delen av oppgaven vil vi presentere relevant teori som kan knyttes til vår problemstilling «*Hvordan bruker barnehagelærer musikk som et redskap for inkludering?*». Vi skal legge fram ulike faglitteratur som har vært viktig for oss i forarbeidet til vår oppgave. Dette teoretiske utgangspunktet har vært viktig for å planlegge vår undersøkelse, utarbeide vår intervjuguide og for å øke vår forståelse av temaet som vi har valgt å skrive om.

Vi har valgt å sette søkelyset på musikk innen identitet, følelser, inkludering, og musikk som verb.

Først vil vi se på ulike styringsdokumenter som barnehagen og barnehagens personale må forholde seg til i det daglige arbeidet med barna i barnehagen. Alt arbeidet som foregår i barnehagen, har sin rot i disse styringsdokumentene. Det er derfor viktig for oss å se på hvilke føringer som foreligger for temaer som musikk og inkludering.

2.1. Styringsdokumenter

I FNs barnekonvensjon (1989) artikkel 13 og 14 kommer det fram at alle barn skal ha rett til blant annet ytringsfrihet og tankefrihet. Barna skal ha frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og ideer av ethvert slag, og uttrykke dette i enhver form de velger. Med bakgrunn i dette kan vi si at alle barn har rett til å uttrykke seg på den måten de selv ønsker eller ser behov for, og voksne skal dermed ikke legge føringer for deres uttrykk eller begrense deres mulighet til å tenke eller ytre seg. Dette er relevant i forhold til vår problemstilling, fordi vi ser på hvordan barnehagelærerne inkluderer barna i barnehagen, og hvordan de bruker musikk som redskap for inkludering.

Videre kommer det frem i Barnehageloven §1, (2005) at barnehagen skal bygge på ulike verdier som blant annet respekt for menneskeverd, likestilling og nestekjærlighet. Alle mennesker er verdifulle i og for seg selv, og vi skal og må ta vare på hverandre. Et utdrag fra samme paragraf av barnehageloven sier følgende:

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.»

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter» (2005)

I rammeplanen står det at «*I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barn anledning til utforskning, fordyping og progresjon*» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 32). Videre står det i rammeplanen at *barnehagen skal være en arena som skal legge til rette for at barna skal være sammen om de estetiske opplevelsene. Med de estetiske opplevelsene menes da alt fra sang, dans, musikk og kunst, til film, litteratur og mer* (2017, s. 32).

Dette er relevant i forhold til vår problemstilling, fordi vi ser på «*hvordan bruker barnehagelærer musikk som redskap for inkludering?*»

2.2. Inkludering

Inkludering er et viktig begrep i barnehagens pedagogiske arbeid. Rammeplanen for barnehagen har fokus på et inkluderende fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Fra Rammeplan kan vi forstå inkludering som «*tilrettelegging for sosial deltakelse". Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger.*» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40)

Ivar Morken (2016) hevder at inkludering brukes i mange ulike sammenhenger, for eksempel inkludering av mennesker med funksjonshemming og inkludering av språklige og kulturelle minoriteter (s.165). Inkludering er en ideologisk målsetting om at alle skal være med. Ifølge Morken (2016) dreier seg om å bryte ned skillet mellom mennesker, om samliv og mellommenneskelige relasjoner preget av gjensidig forståelse, likeverdig deltakelse, tilhørighet og sosial forankring samt respekt og fellesskap på tvers av ulikhet (s.166). Inkludering er både en politisk og en pedagogisk oppgave. De verdiene og målsettingene som begrepet inkludering representerer, er formulert på bakgrunn av reaksjoner mot noe som er eller har vært. Det vil si at utgangspunktet for å inkludere er noe som ikke fungerer inkluderende fra begynnelsen. (2016, s. 165)

I barnehagen handler inkludering om at alle barn skal ha mulighet til å fremstå som verdifulle og interessante lekekamerater (Moe & Valseth, 2014, s. 353). Sjøvik (2014) hevder at i en inkluderende barnehage, skal alle barn ha rett til å delta i musikkaktivitetene ut fra sine forutsetninger og barna skal oppleve musikk og uttrykke seg gjennom musikk (s. 282). Barnehagen må kunne legge til rette for den enkelte. Det handler om tilpasninger, nivå, ferdigheter og å kunne se utviklingsmulighetene (Sjøvik, 2014, s. 283). Når barn møter musikk i barnehagen, er det gjerne i sosiale sammenhenger slik som samlingsstunder og i garderoben. Dette skape mulighet for opplevelser og barn kan føle at musikk kan gi fellesskapsfølelse (Sjøvik, 2014, s. 285)

2.3 Etikk

Vi valgte etikk som en av temaene for oppgaven fordi en egenart ved barnehagelæreryrket er nære, pågående og kontinuerlige situasjoner mellom barn og barnehageansatte. Ifølge Tholin (2013, s. 29) kan etikk beskrives som læren om verdier og deres gyldighet samt hva som er rett eller galt og hensikten med etikk er å se kritisk på egen praksis. Etikken skal mer gjenspeile refleksjonen over handlingene og de verdier og normer som styrer oss (Tholin, 2013, s. 79).

Etikken har som mål å finne ut hva en bør gjøre i bestemte situasjoner. Noddings (sitert i Tholin, 2013, s. 88-89) hevder de forskjellige situasjonene vi kommer til å møte i vårt liv ikke er tilstrekkelig like hverandre til at vi kan universalisere regler og prinsipper. Hun hevder at vi ikke kan reagere på behovet til den andre basert på grunnlag av prinsipper, man må heller se an hver enkelt situasjon. Tradisjonelt er at vi voksne kan definere hva som er bra for barn, sier Trolin (2013, s.88). Videre siterer Trolin Noddings «*at barnehagelærere er i stand til å tre ut av sin egen referanseramme, for så å tre inn i barnets*» (sitert i Tholin, 2013, s. 89)

2.4. Musikk og musicking

I rammeplanen blir musikk nevnt som et verktøy i barnehagen. Musikk skal benyttes i ulike fagområdene. Under fagområdet kommunikasjon, språk og tekst står det at barna skal få muligheten til å leke, eksperimentere og leke med rytme, rim, ord og lyd (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.47-48).

Musikk blir kjent som rytme og sang. Det kan brukes i flere situasjoner i barnehagen, for eksempel i samlingsstunder, garderobesituasjoner, frilek, organisert lek eller ved måltider. Ved å bruke musikk i hverdagen for barna, blir barna mer åpne for musikk som spontansang. Musikk er en del av livet, og har mye å si for hvordan vi som person kan uttrykke seg selv. Barn har en åpenhet for opplevelsen av kultur og det er nødvendig at barnehageansatte utvikler et stort

repertoar av sanger for å bygge på barns kulturuttrykk. Det vil føre til spontansang i form av følelser og impulser (Sæther & Angelo, 2019, s. 99).

Musicking

«The fundamental nature and meaning of music lie not in objects, not in musical works at all, but in action, in what people do. It is only by understanding what people do as they take part in a musical act that we can hope to understand its nature and the function it fulfills in human life» (Small, 1998, s.8)

Musicking viser musikkforskeren, komponisten og musikkpedagogen Christopher Small (1998) i sin bok «Musicking» til en diskusjon omkring definering av begrepet musikk og introduserer begrepet musicking for å beskrive hva musikk er (Small, 1998, s.8). Han forklarer slik *«Music is not primarily a thing or a collection of things, but an activity in which we engage. One might say that it is not properly a noun at all; but a verb»* (Small sitert i Sæther & Angelo, 2019, s. 15). Det viser til den tradisjonelle vestlige musikktenking, der musikk blir redusert til en samling av objekt eller en ting. Han framhever at betydningen av musikk er selve aktiviteten. Det som skjer rundt musikken, i et fellesskap som skaper mening, med det mener han ikke bare å utøve musikk, men også å lytte, komponere, danse og det å øve. (Small, 1998, s.2)

2.4.1 Musikalske virkemidler

Ifølge Sæther og Angelo (sitert i Jensen & Sæbø red., 2020) finnes det flere musikalske virkemidler som kan regnes som grunnleggende for musikkproduksjon. Eksperimentering og lek med elementene kan gi ideer til stemningsmusikk, lydkulisser og akkompagnement (s.88)

Når barnehagelæreren jobber variert med musikk, kan barnehagebarn bli kjent med ulike musikalske virkemidler som består av flere musikalske grunnelementer. Musikkelementene er estetiske virkemidler som kan gi barn språk til å uttrykke seg med. Erfaringer med de musikalske grunnelementene vil danne grunnlag for å kunne sette sammen musikalske komposisjon. Disse erfaringene vil også utgjøre et viktig grunnlag for at barn selv kan skape musikk der de uttrykker opplevelser, tanker og følelser (Jensen & Sæbø red., 2020, s.89-90)

De musikalske grunnelementene er lyd og bevegelse. Lyd og bevegelse består av ulike bestanddeler som klang, dynamikk, tonehøyde, rytme, tempo, tekstur og form. (Sæther & Angelo, 2019, s. 25-26). Vi vil nå ta en kort gjennomgang av hovedelementene presentert over.

Klang sier noe om selve lydkvaliteten i det vi oppfatter. Vi kan dele dette i tone, klangfarge og samklang. En tone kan være både lys og mørk og det kan gå fra en skala med toner som varierer

fra det mørkeste til det lyseste som øret kan oppfatte. Ved å kombinere tonehøyde med rytme får vi melodier. Klang og rytme er noe av det første barnet sanser allerede i fosterstadiet. (Sæther & Angelo, 2019, s. 26-27).

Ifølge Sæther (2020) er dynamikk et element som påvirker, og påvirkes av de andre musikkelementene. Vi kan synge svakt, middels eller sterkt. Variert dynamikk kan skape ekstra liv i sangen (s. 88)

Tonehøyde-melodi er tonenes plass innenfor et register fra dype til lyse toner. Når vi setter sammen en tonerekke der tonene har forskjellig tonehøyde, og kombinerer dette med rytme, får vi en melodi. Ved å variere tonenes lengde i forhold til en tekst får vi en sang. Ved å markere hvordan melodien beveger seg kan det for mange barn være lettere å lære melodien under innøvingen av en ny sang. Tonehøyde kombinert med rytme, dynamikk og gester utgjør et viktig musikalsk kommunikasjonsmedium, et grunnlag for den videre språkutviklingen (Sæther & Angelo, 2019, s. 29).

Rytme er «den lovmessige orden i musikkens betonedede og ubetonedede tidsverdier» lange og korte toner samt pauser utgjør de viktigste faktorene i rytmeoppfattelsen (Bennestad sitert i Sæther & Angelo, 2019, s. 31). Rytmen er motoren i musikken, det som driver musikken framover. Oppfattelse av rytme er viktig for å kunne huske sanger. Med lette slag og berøring vil barnet føle rytmen direkte på kroppen når den er i samsvar med rytmen i regla. Rytmen stimulerer ofte til bevegelse og noen ganger til spontan sang. Gjentakelser av samme rytmemotiv kalles ostinat, dette kan spilles samtidig med sangen og fungere som akkompagnement (Sæther & Angelo, 2019, s. 32).

Puls eller grunnrytme er det jevne, repeterende slaget. Takten i musikken, puls kan sammenlignes med hjertepulsen. Avstandene mellom pulsslagene kortes ned når en for eksempel øker tempoet (Sæther & Angelo, 2019, s. 34).

Tempo dreier seg om hastigheten i musikken. Barns bevegelse til musikk formes i stor grad ut fra tempo. Tempo kan synliggjøres med store bevegelser til langsomt tempo og små bevegelser til hurtig tempo. Tempoet visualiseres og kan føles gjennom bevegelsene (Sæther & Angelo, 2019, s.35).

Tekstur dreier seg om hvordan musikk er vevd sammen. Vi tenker på masse og tetthet i musikken. Pauser og variasjon innen dynamikk påvirker også oppfattelsen av tekturen. Gjentakelser og kontraster gir oss tydelig en forståelse av hvordan musikken er bygd opp. Bruk

av kontraster innen dynamikk, tonearter og tempo hjelper oss til å oppfatte formen i et musikkstykke. Ved å analysere musikkens oppbygning ut fra gjentakelser kan en finne formen (Sæther & Angelo, 2019, s. 35-38).

2.4.2 Musikk og identitet

Identitet er et tema innen samfunnsvitenskapen og kan handle om hva vi svarer på spørsmålet «Hvem er jeg?». Svarene er avhengig av ytre kjennetegn ved individet, som navn, kjønn, alder og yrke, familiebakgrunn og etnisitet. Musikkprofessor Even Ruud (1997) nevner «at det å være en person ikke er en naturlig eller medfødt egenskap» (s.52). Vi forandre og konstruerer våre identiteter under påvirkning av vår kultur, samfunnet. Det krever en fortelling, en historie om seg selv nevner Ruud (1997) videre. Identitet er noe som hva vi ønsker å være, hvor vi vil tilhøre. Historie våre følelser og kroppsopplevelser, vår tilknytning til sted, våre relasjoner til andre mennesker og opplevelsen av personlig handlekraft, er sentrale parameter i identitet som preges av vår egen refleksivitet synes Ruud (1997, s.53). Han mener at musikk konstruere vår identitet og vår selvoppfatning forbindes med musikalske hendelser og erfaringer fordi musikken tilbyr bestemte opplevelser (Ruud, s.28, s. 16). Når vi synger eller lytter til musikk bruker Ruud (1997) som eksempel, synger vi det vi føler, det vi må, på samme måte som de andre slik det vil påvirke våre opplevelse og følelser (s. 28). Musikk beskrives som stimulerer og utløser følelser og det er viktig rolle musikken har når identitet skal bygges (Ruud, 1997, s.83).

Nora B. Kulset (2021) og Even Ruud (1997) sier noe om vår musikalske identitet som er en viktig del av vår selvbiografi (s. 33, s.55). Videre skiller Kulset (2021) ulike musikalske identiteter som formerer hvem vi er og hvem verden ser oss (Kulset, s.33). En positiv musikalsk identitet ifølge Kulset (2021), er å se på seg selv som et musikalsk menneske som bruker sin musikalitet (s. 35). En negativ musikalsk identitet fører til det som gjør oss syke, «uhelse», og de menneskene har ikke tillatt seg selv musikalsk adferd og den negative identiteten er kulturelt påført dere (Kulset, s. 34).

2.4.3 Musikk og følelser

Innen norsk musikkpedagogikk er det flere eksempler på at musikk anses som redskap for følelser som er grunnlag for kommunikasjon (Sæther, 2014, s.292). Musikk kan gi oss tilgang til følelser som vi kan forstå på andre måter, for eksempel gjennom nonverbalt språk. Musikk

kan gi flere former for uttrykk av følelser gjennom følgende grunnelementer som musikk består av. Med kombinasjon av elementene påvirker opplevelsen (Sæther, 2014, s. 293). Det er ofte skilles mellom emosjoner og følelser. Emosjoner er kroppens reaksjon på ytre stimulus. Det som hjernen oppfatter som fare, reagerer vi med kroppen. Men følelsen er en reaksjon på fysiologiske endringene, på emosjonen. I nevrobiologisk forståelse er følelse en respons på en eller annen kroppstilstand, er det hjernen forteller hvordan kroppen har det (s. 88). Musikken påvirker på våre følelser gjennom kroppen.

Vi har et stort utvalg av musikk på flere plattformer og vi mennesker har forskjellige musikksmak. Uavhengig av hva vi liker av jazz, pop, rock eller klassisk musikk, gir musikk oss opplevelser, assosiasjoner og kan aktivisere våre følelser, refererer Sæther Ruud (Sjøvik (red), 2022, s. 288)

2.5 Barns medvirkning

I Rammeplanen står det at personalet har ansvar for at alle barn, uansett funksjonsnivå, alder, kjønn og familiebakgrunn skal oppleve at de selv, og alle i gruppen, er betydningsfulle personer for fellesskapet. Barnehagen er et omsorgs- og læringsmiljø som blant annet skal fremme barns trivsel og følelse av egenverd. Det er personalets oppgave å fremme trivsel og jobbe for et inkluderende fellesskap i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.10).

Bae (2009, s.10) skriver en del om samspill mellom barn og fremhever at alle barn har rett til å bli sett og hørt, og at de må behandles som likeverdige individer. Barns mulighet for innflytelse og medvirkning er særlig avhengig av de voksnes evne til samspill og hvordan de voksne legger til rette for det.

En måte å se på barns rett til medvirkning er å si at alle barns ytringer skal bli tatt på alvor, og at dette har en virkning på fellesskapet. Bae (2009) nevner at medbestemmelse er det å delta i aktiviteter og være med å bestemme inngår som en del av medvirkningen. (s. 26.). Videre belyser Bae (2009) i sine studier barns medvirkning i kontekster samspill mellom barn og voksen (s. 11) og nevner at «*samspill i barnehager kommer til uttrykk ikke bare gjennom samtaler, men i varierte aktiviteter og gjennom ulike kommunikasjonskanaler, som for eksempel i sang- og bevegelsesleker*» fordi det er viktig for meningsskaping og samhørighet og barns deltakelse fra egne forutsetninger (s. 14).

2.6 Praksisklokskap og musikkpraksis klokskap.

Praktisk klokskap handler om en erfaringsbasert kunnskap, skriver Irgens i «*Profesjon og organisasjon*» (Irgens, 2021, s. 60). Videre peker Irgens (2021) at praktisk klokskap har etisk

fundament og uttrykker som god dømmekraft. Det vil si at vi vil velge den mest riktige løsningen i situasjonen, avveie mellom alternativer (2021, s. 63). Praktisk klokskap handler om hvordan vi møter en situasjon moralsk og praktisk. Ifølge Irgens (2021) teori trenger vi teoretisk kunnskap som bidrar til å utvikle evnen til å reflektere, vurdere sin egen praktisk (s. 61)

Hodneland (2019) nevner i artikkelen «*Den lekne barnehagelæreren*» om musikalsk kompetanse og at det ikke er nok å ha kompetanse i seg selv (s. 93, 160). Det kreves å tilegne seg pedagogisk dømmekraft. Gjennom trening og øving i musikalsk praksis kan vi bli kjent med sine ressurser (Hodneland, 2019, s. 93-94).

Å være "musikalsk" kan være en metafor for musikalskpraktisk klokskap i barnehagen. Hvis noen vil utvikle musikalskpraktisk klokskap kan trene opp sin musikalitet over tid (Hodneland, 2019, s. 96)

3. Metode og analyse

I metodedelen gikk vi nærmere inn på metoden vi hadde valgt for å samle inn empiri. Problemstillingen vår «*Hvordan bruker barnehagelærer musikk som et redskap for inkludering?*» er en beskrivende problemstilling som vektlegger personalets erfaring og virkelighet omkring vårt tema; musikk og inkludering.

Vi hadde flere alternative empiriske metoder til vurdering. Dalland (2020) sier at «*med ordet metode tenker vi på bestemt metode som enten intervju, observasjon eller spørreskjema*» (s.56).

I tillegg benyttet vi oss av fortolkende fenomenologisk analyse (interpretative phenomenological analysis, IPA) Vi lot oss inspirere til å benytte denne metoden gjennom doktorgradsavhandlingen til Beate G. Tumyr, B.G. 2023)

3.1 Metodevalg

Intervju var noe nytt for oss. Dette var delvis grunnen til at intervjuet som kvalitativ metode ble brukt i denne oppgaven. Med intervju ønsket vi å forstå vårt tema ut fra en barnehagelærers egne perspektiver. Som Kvale og Brinkmann (2015) sier at «*Hvis du vil vite hvordan folk oppfatter verden og livet sitt, hvorfor ikke spørre dem?*» (s. 18)

Målet med intervjuet var å skape mening og å oppfatte, som igjen fører til kunnskap, sier Dalland (Dalland, 2020, s. 68)

Vi mente at intervju bidro med innsikt som kunne hjelpe oss å besvare vår problemstilling og gav rom for inngående beskrivelser av, refleksjon og undring omkring personalets egne erfaringer. Vi som søkte kunnskap om en yrkesgruppe, ville få informasjon om personers erfaringer, meninger, holdninger, tanker og opplevelser innen dette fagområdet. (Kvale og Brinkmann, 2015, s.20). Vi ønsket å høre med barnehagelærere hvordan de bruker musikk i samspill mellom barn med ulike forutsetninger og å finne ut hva som fungerer, hvorfor de brukte / ikke brukte musikkaktiviteter.

Intervjuene var bygget opp slik at intervjuobjektet ga oss innsikt i sine tanker, ved å la dem bruke sitt eget språk til å formulere egne meninger og erfaringer (Løkken og Søbstad, 2020, s.108). Vi kunne på denne måten få grundige beskrivelser av de fenomener vi var interessert i, vi hadde altså gått i dybden (Kvale& Brinkmann, 2015, s. 193-198).

Når vi vurderte intervjumetode, landet vi på metoden som kunne vise oss veien mot det vi ønsket å undersøke. Det finnes flere veier å gå, og veien vår ble opp. Vi valgte kvalitativ metode, og mer spesifikt tilnærmingen; fortolkende fenomenologisk analyse (Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) (Smith et al, 2009). IPA er en metode som kan hjelpe å undersøke hvordan mennesker finner mening i livserfaringer gjennom refleksjon, tanker og følelser (Smith et al, 2009, s. 81).

3.2 Datainnsamling

For å samle inn data valgte vi å bruke semistrukturertintervju. Intervju baserer seg på at intervjupersonen får fortelle sin `sanne` historie, med egne ord, og forskeren lytter.

Målet vårt var å undersøke forståelse og erfaringer som intervjupersonene hadde fra sine egne opplevelser og handlinger.

For å erholde IPAs retningslinjer var vi i den første delen av intervjuet opptatt av å forberede spørsmål for å skape tillit og god atmosfære mellom intervjupersonene og oss selv. Vi utarbeidet spørsmålsformuleringene på forhånd og spørsmålene ble presentert i en bestemt rekkefølge slik at det ble lettere å sammenligne og klassifisere svarene etter intervjuene. Selv om temaene var fastlagt så kunne rekkefølgen på spørsmålene forandres underveis. Det var viktig å ha de fastlagte temaene for å belyse problemstillingen og følge med på intervjupersonens fortelling i løpet av intervjuet. Spørsmålene var formulert for å fremme en dialog med hensyn til tema.

For å sikre kvalitet i intervjuet gjennomførte vi to pilotintervju. Vi intervjuet hverandre. Dette gjorde oss i stand til å forstå hvordan en intervjuperson ville oppleve selve intervjusituasjonen. Underveis i intervjuet så vi at samtalen fløt godt rundt temaet og problemstillingen, så noen av de planlagte spørsmålene ble derfor ikke nødvendige og stille. Det vi derimot opplevde, var at denne formen for intervju stimulerte til nye spørsmål som vi selv ikke hadde tenkt på i forkant. Dette var spørsmål som forsøkte å utdype, bekrefte eller avkrefte noe intervjupersonen hadde sagt, spørsmål knyttet til videre refleksjon rundt en påstand eller ved at intervjupersonen dro inn nye begreper og refleksjoner som originalt ikke var en del av vår intervjuguide (se vedlegg 1). Dette gav oss et bredere og mer dyptgående datamateriale enn hva vi hadde forutsett i forkant. Dalland (2020, s. 92) hevder «*Det skjer alltid mer i et intervju enn det som sies med ord*». Derfor var det også viktig å observere nonverbal kommunikasjon av intervjuobjektene og å notere dette for senere vurdering.

Valg av intervjupersoner var styrt av vår strategi som var å intervju personer som hadde bestemte kunnskaper og erfaringer (Dalland, 2020, s.79). Intervjupersonene ble rekruttert gjennom tredjeperson, og vi sikret at intervjupersonene virkelig ønsket å delta. For at mest mulig kunnskap og erfaringsgrunnlag skulle settes ord på, sørget vi for at utvalget av intervju deltakere bestod av barnehagelærere. Vi ønsket også at deltakerne ikke hadde jobbet like lenge i barnehage. Med andre ord deltakerne forskjellig ansiennitet. Vi ville ha deltakere med arbeidssted i ulike avdelinger, og endte opp med deltakere fra tre ulike avdelinger. Dette for å sørge for at ikke kun mening fra en avdeling ble representert. Deltakerne i intervjuet var fire barnehagelærere med ulik bakgrunn og yrkeserfaring. Vi hadde i forkant av intervjuene et ønske om et mest mulig representativt utvalg av barnehagelærere, og vi påpekte dette til barnehagens ledelse når vi ringte og avtalte med dem. En av informantene jobbet på 1-5 års avdeling og to av informantene på 3-6 års avdeling. Alderen på informantene varierte fra 30 til 55 år.

Kvalitativt intervju trenger ikke at antallet intervjupersoner er stort, nevner Dalland (2020, s.82). Derfor planla vi å intervju fire barnehagelærere, men på grunn av sykdom, ble det gjennomført kun tre intervjuer.

Informant 1: Barnehagelærer i aldersgruppen 30-35 år, kvinne. Hun har jobbet syv år i barnehage. Hun jobber med barn i en 3-6 års avdeling.

Informant 2: Førskolelærer i aldersgruppen 50-55 år, kvinne. Hun har jobbet tjueto år i barnehage. Hun jobber med barn i en 3-6 års avdeling.

Informant 3: Førskolelærer i aldersgruppen 40-45 år, kvinne. Hun har jobbet sytten år i barnehage. Hun jobber med barn i 1-5 års avdeling.

Vi mente at disse intervjupersonene ville med sine faglige perspektiver belyse vår problemstilling som var «*hvordan bruker barnehagelærer musikk som redskap for inkludering?*»

I forkant av intervjuet informerte vi intervjupersonene om temaet vi ønsket å snakke om. Intervjuguiden ble ikke sendt ut på forhånd for å sikre at svarene var spontane og naturlige (Dalland, 2020, s. 84). I informasjonen som ble sendt ut på forhånd ble det også informert om vår taushetsplikt, intervjupersonens anonymisering og informantens rett til å trekke seg når som helst fra intervjuet eller ikke svare på spørsmål han/hun ikke var komfortabel med. Etter at denne informasjonen var meddelt intervjupersonen ba vi dem om å skrive under på et samtykkeskjema (se vedlegg 2). Dette for å sørge for at informasjonen var mottatt og akseptert. Informert samtykke betyr i denne sammenheng at informantene deltok i intervjuet med vitende og vilje på et fritt og selvstendig grunnlag (Dalland 2020, s.82). Under intervjuene brukte en av oss taleopptak, slik at vi igjen og igjen kunne gå tilbake og lytte. I tillegg kunne opptakene overføres ved hjelp av et tekstbehandlingsprogram rett til datamaskinen (Kvale& Brinkmann, 2015, s. 205) mens andre noterte det som ble observert.

3.3 Analyse

For å svare på problemstillingen vår, ble informasjonen fra intervjupersonene analysert. Vi hadde tre intervjuer som til sammen dannet dette informasjonsgrunnlaget. Dalland (2020) sier at analysen kan hjelpe oss til å finne ut hva intervjuet har å fortelle (s.94).

I tråd med retningslinjene IPA (Smith et al., 2009, s. 79-108) aksepterte intervjupersonene lydopptak som i etterkant ble transkribert. Intervjuet ble transkribert ordrett. Fortolkning på semantisk nivå viser til transkripsjon med alle verbale og non-verbale ytringer (av dem).

Analysens prosess medførte at vi måtte ha en fleksibel og åpen holdning fordi analysen av materialet kunne gå i forskjellige retninger. Vi lyttet derfor til intervjuene med en åpen holdning, vi leste alt som ble transkribert og diskuterte våre tanker om intervjuene. Det var vesentlig for oss å bevare vårt første inntrykk selv om dette ville endre seg etter at vi gikk i dybden. Vi bet oss merke i at det var veldig forskjellige intervjuer, selv om spørsmålene var helt like. Vi fikk veldig annerledes respons fra hver informant. Det varierte både i faglige og

personlige erfaringer. Noen av informanter brukte mer tid for å svare på spørsmålene, mens andre svarte så fort som mulig.

For oss var det veldig utfordrende å transkribere intervjuene. Hvert intervju hadde et annerledes innhold, de brukte dialekt som ikke var så lett å forstå når vi transkriberte alt. I tillegg fikk vi nye tanker og ideer hver gang vi hørte på intervjuene (opptak), når vi snakket sammen og når vi diskuterte tankene våre med veilederen. Når vi leste de transkriberte intervjuene, ble det vanskelig å forstå det som ble sagt under intervjuene. Vi leste om og om igjen og etter en stund kunne vi se at temaene som kom fram hadde endret seg i forhold til hva vi hadde tenkt å skrive om.

Vi satt igjen med mye informasjon etter intervjuene. Først skilte vi det vi fant vesentlig fra det som var uvesentlig. Videre fant vi frem til fellestrekkene av det som ble sagt, for så å eventuelt se om noen svar skilte seg ut fra fellestrekkene.

Vi leste flere ganger den transkriberte teksten og markerte det som spesielt fanget vår interesse. Etter hver ny gjennomlesing av teksten skrev vi nøkkelord og kommentar som ble notert i høyre marg som slik ble knyttet til informantens mening. I venstre marg skrev vi spørrende kommentarer. Vi lot merke til at noen bemerkninger var vanskelig å formulere med ord.

Ifølge Smith (2009) er det i første etappe av analysen at vi finner ut hvordan vi forstår teksten, og hva vi tror informantene mener med teksten (s.84). I neste etappe prøvde vi å finne sammenhenger og identifisere tema i hvert enkelt intervju. I denne prosessen, da vi forsøkte å knytte notatene til temaene, opplevde vi at noen av notatene var laget med latent mening. Vi opprettet et nytt dokument med temaer for hver informant der vi skrev sitater fra informantene. Det ble en tabell over flere sider og vi brukte denne videre i analysen. Videre gikk vi gjennom tolkningen av hvert intervju der vi måtte finne ut hva vi ville fremheve og legge bort. Vi kombinerte analysen med kjent teori fra litteratur som vi kunne bruke i empirien. Ved IPA-analysen var det viktig at prosessen var gjentakende. Vi beveget oss frem og tilbake mellom en rekke ulike måter å tolke datamaterialet på for å få dybde (Smith et al., 2009, s. 84).

I løpet av analysen noterte vi ned fremvoksende tema. Vi valgte ut tre hovedtema, og flere underliggende undertema. Disse temaene opplevde at vi fanget essensen av hva informantene formidlet og det ble gruppert slik: musikk, identitet og følelse; barns medvirkning; musiske aktiviteter fremmer et inkluderende miljø (se vedlegg 3).

3.4 Forskningsetikk

Forskningsetikk er et område av etikken som har med vurdering av forskning opp mot samfunnets normer og verdier. (Dalland, 2020, s.168)

Ivaretaking av personvern og sikre at de som deltar i forskningen ikke blir påført unødvendige belastninger eller skader, er en viktig del av forskningsetikken, vektlegger Dalland (2020, s.168). Vi anonymiserte opplysningene fordi for mange er det en forutsetning for å delta i en undersøkelse, sier Dalland og videre peker Dalland (2020, s. 172) på at for at et datamateriale skal være anonymt krever det årvåkenhet og det skal ikke være mulig å knytte enkeltpersoner til opplysningene. Vi kommer til å gjøre dette ved å bruke koder. Vi har også fjernet personidentifiserbare opplysninger, navn, sted, osv.

Det skilles tydelig i lovverket mellom offentlig og privat informasjon, og Dalland (2020) henviser til personopplysningsloven som sier at vi har taushetsplikt og kan bare bruke opplysningene slik det er nødvendig for forskningsarbeidet (s. 173). Vi ga informanten et informasjonsskriv som inneholder all denne informasjonen. Dette informasjonsskrivet ble godkjent av veileder før vi sendte det til informantene. Vi ønsker å vektlegge at informasjonen ble anonymisert. Ethiske overveielser har også vært diskutert med veileder.

3.5 Validitetsvurderinger

IPA som metode for datainnsamling er nyttig for å få frem mening og oppfatte kunnskap i en uformell setting. Dette gjør at intervjupersoner i liten grad sitter med kontroll over forløpet. I tillegg sier Kvale & Brinkmann (2015) at et godt og engasjerende intervju kan medføre at intervjuutskriftene får et noe kaotisk preg (s. 162).

Vi mente at vi hadde et godt og engasjerende intervju, men det resulterte i en krevende transkripsjonsprosess når vi skulle analysere svarene vi hadde fått, og skape en sammenheng i disse.

Når vi valgte metode, så vi på metodens validitet i forhold til om metoden ga resultat og data som var relevante. Dette stiller store krav til forskerens objektivitet. I kvalitativt orientert forskning betraktes en sannhet som en sosial konstruksjon (Wadel 2007, s.69).

Med utgangspunkt i teori visste vi at det måtte være en troverdig sammenheng mellom fenomenet og den teorien vi brukte som grunnlag for undersøkelse for å være kvalitativ (Befring 2015, s.55). Etter analysen av datamateriale så vi at våre funn, og teori som vi hadde basert undersøkelsen vår på, i stor grad samsvarte.

Vi kunne erkjenne at full objektivitet i tolkning og analyse av datamaterialet var vanskelig å oppnå på grunn av vår emosjonelle involvering. Våre emisjoner fungerte som en risikofaktor for konklusjoner uten vitenskapelig grunnlag (Befring 2015, s. 55). Vårt tema var engasjerende og spennende synes vi. Derfor var vi i transkripsjonen nøye på å skille hva som faktisk ble sagt og meningen vi tilla budskapet.

For å måle en metodens reliabilitet må en se på om resultatene er prøvbare, altså om en vil komme frem til samme resultat om testen/metoden utprøves om igjen. I en kvalitativ studie kan data vanskelig reproduseres, og det kan reises spørsmål ved om reliabilitet er et egnet begrep i denne sammenheng (Befring 2015, s.56). Intervjudeltakerne fremsto for oss som en representativ gruppe for personalet i barnehagen så langt det lot seg representere. Det var diskutabelt om reliabilitet og validitet egentlig var en barometer på god forskning i et kvalitativt forskningsarbeid.

Vi hadde valgt å drøfte dem sett i forhold til vårt arbeid for å skape klarhet i vår egen refleksjon rundt studiens sannferdighet. Validitet og reliabilitet kunne i kvalitative metoder lett gli inn i hverandre og Kvale og Brinkmann (2015) viser til at i kvalitativt forskningsarbeid handler validitet om «håndverksmessig kvalitet» (s. 253). Kunnskapen som vi hadde fått i studien, var produsert på en gyldig og troverdig måte fordi transkriberingen ble gjennomført med nøyaktighet og flid. Sjekking av funn og drøfting ble avgjørende for dette. (Wadel 2007, s.71). Samtidig sier forskere (i Wadel 2007, s.70) at det sjelden vil være noe mening i å gjenta et intervju for å undersøke reliabilitet.

4. Empiri

I denne delen vil vi vise fram våre funn fra intervjuene. Gjennom den grundige analysen fant vi tre sentrale temaer som hadde relevans til vår problemstilling; «Hvordan bruker barnehagelærer musikk som et redskap for inkludering?» Vi hadde gjennom intervjuer funnet ut at barnehagelærerne var samstemte i at det hadde vært viktig å inkludere barn med musikk som et redskap.

4.1 Barns medvirkning og inkludering

Vi ønsket å finne ut hva informantene mente om sammenhengen mellom inkludering og barns medvirkning, og bruken av musikk som redskap. Vårt funn var at alle informantene var enige i at inkludering i barnehagen handlet om at alle skulle føle at de var en del av fellesskapet uansett

funksjonsnivå, bakgrunn eller lignende faktorer. Alle barna med ulike behov skulle få delta i et fellesskap. Barna skulle også kunne være med å påvirke hva som skjer i barnehagen og være delaktige i, og ha innflytelse på sin egen barnehagehverdag.

Vi spurte om hvilke tanker de hadde om begrepet barns medvirkning i barnehagen. Det ble påpekt at i barnehagen fikk alle barna bestemme hvilken sang de ville synge, hvilke klær de skulle ha på seg under forskjellige musikkaktiviteter, osv.

Informant 1: Informanten sa: «Jeg tenker på tilhørighet. Det å ikke stå utenfor i gruppen. Alle skal få mulighet til å bli med i et fellesskap. Og det å bli inkludert eller akseptert av andre». Noe av informasjonen var uventet for oss; for eksempel sa informanten at hun prøvde å gjøre barnet populær gjennom musikkaktiviteten.

Informant 2: Informanten fortalte: «Inkludering og mangfold er jo to veldig tette begreper. Og når noen sier inkludering, så tenker jeg ...å ha den samme rettigheten. Og stille oss på lik linje til å lykkes og ha det greit, sosialt sammen».

Informant 3: Informanten sa: «Inkludering er å sikre alle barns deltagelse og tilhørighet i b/h. Vi må jobbe for å oppnå større grad av toleranse og respekt for ulikhet og mangfold, og ikke strebe etter likhet. Inkludering er ikke likhet. Vi bør skille hvert enkelt barn ut ifra hvor de er i sin utvikling når vi møter. Vi støtter opp om barnets verdier for inkludering»

Videre spurte vi om hvilke tanker de gjorde seg rundt barn som ikke var inkludert og hvordan de ville håndtere en slik situasjon. Alle informantene fortalte at det var vanskelig å komme med et slags fasitsvar på hvordan man skulle håndtere en slik situasjon. Det var veldig avhengig av hvilke barn som var involvert, og hva som var grunnen til at de ikke var inkludert. De satte søkelys på å finne ut hvorfor barnet ikke ble med på forskjellige musikkaktiviteter. Deretter ville de forsøke å vekke empati hos barna som ikke inkluderte andre barn. Informanter 1 og 2 sa at de ikke ville tvinge et barn inn i musikkaktiviteter, mens Informant 3 mente at hvis barnet ikke ville bli med på samlingsstund eller på musikkaktiviteter så kunne en voksen følge barnet ut av aktiviteten for å få barnet ut av situasjon der og da, men ønsket samtidig at barnet skulle komme tilbake til aktiviteten i etterkant.

4.2 Musikk, identitet og følelse

For å få søkelyset på hvordan barnehagelærere bruker musikk for inkludering, stilte vi spørsmål om hvilke tanker barnehagelærerne gjorde seg rundt begreper som for eksempel musikk. Vi spurte informantene om hvordan de brukte musikken, og dette resulterte i fullstendig ulike svar

fra hver informant. Det var også likhetstrekk i svarene fra informantene rundt deres beskrivelser av musikk, sang, instrumenter, rytme, tonefall, organisert lyd, rim og regel. I tillegg mente de at musikk resulterte i glede og velbehag.

Vi fikk noe uventende svar rundt begrepet musicking. Informantene sa at det var et nytt begrep for dem.

Informant 1: Informanten sier at musikk er både rytme og toneleie, det er sang og instrumenter. Videre nevner hun at forskjellige tonehøyder kan i seg selv bli til musikk. «*Jeg føler at musikk er noe som de fleste liker godt å være med på*» konkluderer hun. I forhold til begrepet musicking fortalte informanten videre: «*Det er jo relasjoner til andre. Sånn når vi danser sammen, både med barn og med andre som jeg jobber sammen med. Det er litt sånn glede, og hva det gjør med deg, sånn følelse. Når vi møter ungene, og du ser at de blir glade. Det er på en måte en slags kommunikasjon som skjer når vi spiller musikk og danser*». Videre sa hun om musikkbruk, både i store og i små samlinger, at hun ofte brukte djembe, og de danset «*BarnehageDansen*» ute med barna. Hun brukte rolig musikk i hvilestund, da lå alle på gulvet stille for å slappe av. I tillegg nevnte hun at de sang mye i spontan lek.

Hun sa, hvis det var et nytt barn som ikke kunne norsk så forbedret hun forskjellige sanger som barnet hørte hjemme «*... slik at barnet kjenner igjen den musikken. Det er jo samlende med musikk, når han ikke forstår språket, og vi ikke forstår barns språk. Vi føler oss veldig inkludert med det, når vi bruker musikken, da forstår han hjertet. Så det gir en ekstra trygghet, og de føler seg mer inkludert, og jeg tror de er litt til og med stolt*». Videre delte hun sin opplevelse av musikk da hun var i Tyrkia og hørte en norsk sang. «*... oi, det er en norsk sang! Så det er ganske stas bare*».

Informant 2: Informanten fortalte at hun forbandt musikk med synging. Hun kunne ikke selv synge fordi hun ofte startet på feil toner. Hun hadde derfor jobbet ganske mye med seg selv, både med rim, rytme og sang. Informanten beskrev ordet musicking som «*syngende garderobe*». «*Den filmen om en syngende barnehage som vi så, så var det på en måte hvordan beroligende musikk er. For barn, det ser vi jo. Og litt det der greiene er veldig syngende, og litt sånn syngende garderobe*». Hun sa at hun likte å bruke musikk i hvile stund, da hørte barna på ulik musikk.

Informant 3: Informanten fortalte at musikk ga glede og var en form for kunst organisert av lyd. Hun pekte på at rytme og tempo var viktig i begrepet musikk, samt harmoni og forskjellige toner. Begrepet musicking beskrev hun slik: «*Jeg tenker at det er å bygge relasjoner gjennom*

musikk, det å leke sammen mens vi hører på musikk eller mens vi synger eller danser». I tillegg snakket hun om at musikk ble brukt i flere situasjoner; «her og nå», under stelling, påkledning, ryddetid, samlingsstund og til mye annet forskjellig. Informanten nevnte musikk som virkemiddel under musikkterapi hvis et barn var lei seg og trengte trøst. «Det må jeg si. Du har sett at musikk har påvirket humøret, hvis de er lei seg. Det er det som er viktig. Det kan påvirke humøret. Hvis de har vært lei seg, blir plutselig alt bedre».

4.3 Musiske aktiviteter fremmer et inkluderende miljø

Gjennom intervjuer opplevde vi at barnehagelærere var samstemte om at det var viktig å undersøke situasjonen før man foretok seg noe ved et eventuelt barn som falt utenfor eller ikke var inkludert.

Dette innebar at de fikk være med å planlegge hele uken, hvilke aktiviteter de skulle ha, hva de skulle spille og lignende. I intervjuene våre spurte vi barnehagelærerne om hvilken måte brukte musikk for å jobbe aktivt med inkludering.

Informant 1: Informanten sa: «Vi er ikke bevisst på det, når vi tenker på barn. Men når vi praktiserer det, ta oss selv som et eksempel, det funker». Hun nevnte FN-dagen og at tre av barna i avdelingen var fra Romania og ikke kunne så mye norsk, og de var ikke kjent med alle de norske sangene. Da bestemte hun seg for å synge en sang på rumensk. Informanten sa at alle barna i avdelingen begynte å synge den sangen, de begynte å lære seg den. Barna danset og sang sangen på rumensk, foran alle foreldrene i barnehagen. Det var inkluderende, bekreftet hun.

Informant 2: Informanten sa at måten musikk ble brukt var ved å gjøre noe sammen med barna relatert til musikk. Hun fortalte at når de for eksempel hadde Bukkene Bruse som tema, brukte hun djembe og rytmeinstrumenter når bukkene gikk over brua for å formidle stemning til barna. Barna syntes at det var veldig gøy. «... men innslag av musikk og sang, det må vi ha for å få alle med oss. Det må vi. Det kommer dere til å merke. Er barnene litt urolige. Setter du på musikk og de får bevege seg, så er de på plass ganske fort».

Informant 3: Informanten nevnte at musikk påvirket hjernen og stimulerer sansene. Hun brukte egen stemme for å lage forskjellige toner, lyse toner eller mørke toner. At de spilte på forskjellige instrumenter eller bare det å klappe hendene sammen, og at hun brukte denne metoden for å stave alle barnas sitt navn. Dette bidro til opplevelse av tilhørighet og skaper

felleskap. Hun sa: «*Vi spiller på forskjellige instrumenter eller bare det å klappe hendene sammen bidrar til opplevelse av tilhørighet og skaper jo felleskap*»

Informantene mente at det var viktig å bevege seg med barna i rytme, og ikke minst la barna selv få reflektere og undre seg frem til løsninger. Dette kunne føre til læring på sikt, vekke empati hos de som ikke var inkludert både hos barn og voksne i barnehagen. Videre antydte de at de hadde hatt musikk i samlinger og i tillegg dramatisert ulike situasjoner som omhandlet for eksempel vennskap.

5. Drøfting

I denne delen vil vi drøfte det innsamlede datamaterialet mot teorien vi har fordypet oss i. Resultatene vil vi delte i tre kategoriene. Første kategorien vil knytte opp mot barns medvirkning og inkludering. De to siste kategoriene vil knytte opp mot musikken, og hvordan kan brukes musikken for inkludering.

5.1 Barns medvirkning og inkludering

Som vist til i teoridelen skal barnehagen være et inkluderende fellesskap, samtidig som den skal være preget av at barna skal få være medvirkende og deltagende i planleggingen av sin egen hverdag. Barnehagen skal være inkluderende, og barna skal få være medvirkende, noe som igjen kan tolkes som at de selv skal få bestemme hvem de skal være med. Her mener vi må man aktivt jobbe for at det skal være rom for både medvirkning og inkludering, og strebe etter å oppnå en balansegang samtidig som man bruker musikk som et redskap for å inkludere

Alle informantene gir uttrykk for at begrepet inkludering handler om at alle skal være med og få være en del av fellesskap.

Informant nummer 1 meddelte at vedkommende umiddelbart tenkte på tilhørighet, hvor det ble lagt vekt på bevisstheten av og ikke stå utenfor i gruppen man ønsker å være en del av. Denne bevisstheten tydeliggjør fundamentet om at alle deltakende individer skal ha muligheten til å være en del av et fellesskap, bli inkludert og akseptert av andre individer i fellesskapet. Et uventet eksempel som ble trukket frem var hvordan musikk spiller inn på tilhørighet, og hvordan et barn kan føle seg populær ved bruk av musikk. Som ofte kjent i barnehager er musikkaktivitetene betydelig for mange barn. Et viktig kjennetegn ved musikkbruken er oppfattelsen om at musikken kan imøtekomme sentrale følelsesmessige behov. I den forbindelse kan det å gjøre et barn populær, som ikke føler seg inkludert fra før av, utløse både spenning og stress. Videre forteller informant nummer 1 at hun bruker musikk for å skape et

spesielt selvbilde. Formålet var å få barnet til å oppfatte seg som trendy eller cool, som også kan betraktes som tilfredsstillelse av sine jevnaldrendes forventninger. Samtidig mente informanten at å skape popularitet gjennom musikkaktiviteten var inngangen til det sosiale fellesskapet. I forhold til dette hevder Sjøvik (2014) at barnehagen må kunne legge til rette for den enkelte. Det handler om tilpasninger, nivå, ferdigheter og å kunne se utviklingsmulighetene (Sjøvik, 2014, s. 283). Når barn møter musikk i barnehagen, er det gjerne i sosiale sammenhenger slik som en musikkaktivitet der alle barna er samlet. Dette skaper mulighet for opplevelser og barn kan føle at musikk kan gi fellesskapsfølelse (Sjøvik, 2014, s. 285)

Informant 2 hevdet at inkludering og mangfold er to veldig tett beslektede begreper. Når noen nevner begrepet inkludering, så tenker vedkommende at alle medlemmer i gruppen skal ha den samme rettigheten for deltakelse. Informant 3 punkterer også at det er viktig å sikre alle barns deltagelse og tilhørighet i barnehagen. Vedkommende understreker at en må jobbe for å oppnå større grad av toleranse og respekt for ulikhet og mangfold, og ikke strebe etter likhet. Å møte hvert enkelt barn ut ifra ståsted, og hvor de befinner seg i sin utvikling. Noe som kan forbindes med musikk trekker informant 3 frem et eksempel på. Hun sier at et barn begynner å dunke skjeen på bordet og andre barn blir med på. Videre trekker hun fram at det er et musikalsk uttrykk, og det er viktig både for inkludering og barns medvirkning. Det kan bli sett i sammenheng med Sjøviks (2014, s. 282) teori hvor hevdes at en inkluderende barnehage skal gi til alle barn ha rett til å delta i musikkaktivitetene ut fra sine forutsetninger og skal uttrykke seg gjennom musikk.

Som presentert i oppgavens teoridel, legges det frem i Rammeplan for barnehagen at inkludering kan forstås som *«tilrettelegging for sosial deltagelse. Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger.»* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40)

Vi har gjennom intervjuer observert at informantene er samstemte om viktigheten av å tenke på inkludering i barnehagen. Informantene var kjent med begrepet og anvendte det daglig i barnehagen. De var videre samstemte om at mangfold og inkludering var to tette beslektede begreper, samt at hvert enkelt barns utvikling var en vesentlig betraktning man må ta.

Vi finner i intervjuene våre at de informantene er preget av etikk i sine handlinger med tanke på inkludering. Det kan virke som at informantene går inn i situasjonen med en plikt til å inkludere det ekskluderte barnet, og tenker mindre på konsekvensene av sine handlinger. Vi har opplevd et inntrykk av at informantene handlet mest etter etikk, i forhold til at alle skal få bli

med i musikkaktiviteter, og at ingen skal ikke bli inkludert. Dette kommer som nevnt også frem i intervjuene, hvor alle tre informantene svarer at det første de vil prøve å gjøre er å få barnet med i musikk samlingsstund.

På den annen side, ser vi også at noen informanter handler etter etikken, men tenker mer på konsekvensene av hvordan de håndterer en situasjon der barnet ikke er med på aktiviteten. Vi kan se en rød tråd mellom erfaring og etikk. En informant med lang fartstid i barnehagen kan være mer tilbøyelig til å handle etter etikk, enn en informant med mindre erfaring. Vi kan tolke det som praksisklokskap. Det kan ses i sammenheng med Irgens (2021, s. 60) uttalelse om praktisk klokskap som handler om en erfaringsbasert kunnskap og har etisk fundament og det hjelper å behandle situasjoner mest riktig. Selv om de informantene er styrt av etikk, og har som hensikt å gjøre det beste for barna. Vår mening er at de bruker musikkaktiviteter og tar den på alvor for å finne frem til løsninger alle kan være fornøyde med. Videre mener de informantene at i situasjoner der et barn ikke er inkludert, må man ta hensyn til hvilke barn som er involvert i situasjonen, samt hvorfor.

Slik vi tolker det er at informantens handlinger blir preget av etikk. De ønsker å gjøre det beste for de involverte barna. Det er beskrevet i teoridelen om etikk (Trolin, 2013, s.88) at må heller se an hver enkelt situasjon og vi kan ikke finne universelle regler eller prinsipper som passer for alle situasjoner sier Informantene mener at det ikke er mulig å ha universelle regler for hvordan man skal handle i slike tilfeller. Det kan hende at noen ganger barnet ikke vil være med, og det kan være av andre følelser, barna kan være lei seg eller sint. For eksempel at barnet har en dårlig dag og var sliten av en dårlig nattesøvn. Det kan ha sammenheng med det som nevner Noddings at man må «tre ut av sin egen referanseramme, for så å tre inn i barnets» (sitert i Tholin, 2013, s. 89)

5.2 Musikk, identitet og følelse

Da vi spurte informantene om deres tanker omkring musikk, var det stor enighet rundt definisjonen at musikk er lyd og bevegelser, samtidig toner, rytme og tempo som påvirker emosjoner og følelser.

Informanten 1 sa at da hun var i Tyrkia, hørte hun plutselig norsk musikk et sted. Da ble hun rørt og veldig glad. Dette viser at den musikken som hun tydeligvis kjente fra før av, støttet hennes identitet selv når hun var i et fremmet land.

Identitet er noe man skaper gjennom seg selv eller med andre. Informanten 1 bruker sin personlige erfaring i jobben sin videre. Når det kommer nye barn med annen etnisk bakgrunn til barnehagen, spør hun foreldrene om hvilken musikk dette barnet var interessert i. Da kan hun selv bli bedre kjent med denne musikken og bruke den i sitt arbeid med barn. Det kan være i en samling eller høre på musikk og bli bedre kjent med andre kulturer. Da vil barna fra andre land også føle seg mer inkluderende og det er lærerikt for andre barn med å forstå seg på andre sine musikkulturer.

I Ruuds (Antologi nr 4) definisjon av musikk hevder han musikk som markør av opplevelser i eget liv eller i felles erindringer (s. 16). Resultatene viser at musikken påvirker vår identitet, skaper minner og opplevelser. Informant 1 sier at musikkens betydning kommer fram når flere barn vil være med på både når de spiller musikk eller danser «BarnehageDans». I sammenheng med Kulset (s. 34) som nevner at musikk er hvordan vi forstår oss selv, og skaper et spesielt selvbilde og en positiv musikalsk identitet kan vokse opp med mye musikk rundt barn. Ifølge informantens erfaringer mener vi at denne påstanden ble positivt bekreftet, fordi alle ser hvor stor betydning har musikk ved barnets oppvekst og identitetsdannelse.

Informanten 2 forteller at hun ikke kan synge, men hun bruker sine musikalske evner på en annen måte. Hun bruker ulike musikk i hvilestund. På denne måten åpner barnas følelser seg for felles glede og felles opplevelse. Det kan ses i sammenheng med informant 1 sin forklaring om musikk i forbindelse med følelser, å føle seg selv. I tillegg bruker de musikk til å ramme inn, kartlegge opplevelsene. Kulset (2021) kaller dette positiv musikalsk identitet (s. 32)

Under intervjuene ble det stilt spørsmål om hvilke tanker informantene fikk da de hørte begrepet musicking. Responsen ga et interessant funn, da resultatet var at begrepet var ukjent for samtlige informanter.

Informant 1 sa at det er sammenfallende med relasjoner til andre mennesker. Når hun observerer de menneskene hun jobber sammen med, møter de blikket og øynene til hverandre. Hun konkluderer at de blir kjempeglade og smiler. Det er på sett og vis en form for kommunikasjon som oppstår mens vi spiller musikk og danser. Vi har ofte i bruk musikk høyttaleren i forbindelse med aktiviteter utendørs, og plasserer høyttaleren på flere steder. Da går vi sammen og danser noe som kalles «BarnehageDansen», hvor voksne danser sammen med barna.

Informant 2 mente at musicking var et nytt begrep og forklarte om filmen de så, presenterte det som hvordan beroligende musikk fungerer og hva det kan føre til, især hvordan musikk kan berolige barnegrupper. For eksempel hvordan musikk ble anvendt under hvilestunden i barnehagen, hvor barna ble observert på gulvet og slappet av mens musikken spilte i bakgrunnen. En annen måte å forklare det informantene holde på med i musikalskarbeid, finner vi i Hodneland (2019) arbeid. Særlig er hennes konsept musikkpraktiske klokskap anvendelig når vi skal forstå at «*arbeid med barn må en barnehagelærer kunne uttrykke seg musikalsk lekent med stemme og kropp*» (s.80).

Informant 3 tolket begrepet musicking som at det har sammenheng med å bygge relasjoner gjennom musikk. Da ble det understreket det å leke sammen mens musikk spiller i bakgrunnen.

Ingen av informantene var kjent med begrepet musicking, hvor samtlige hadde behov for å søke opp mer informasjon rundt begrepet. Det interessante funnet i denne undersøkelsen er at informantene i grunn er godt kjent med bruk av begrepet, da har de aktivt praktisert det i barnehagen. En hverdag i barnehagen innebærer signifikant bruk av musikk, hvor musicking dermed spiller en vesentlig rolle for barnas velbehag, men ikke minst deres samhold og tilstedeværelse i barnehagen. Tolkningen er nærliggende med at informantene ikke kjente til selve begrepet, men likevel bruker det som et virkemiddel i sitt arbeid.

Informant 3 sa at musicking er å bygge relasjoner gjennom musikk, det å leke sammen mens vi hører på musikk eller mens vi synger eller danser sammen. Small (1998) beskriver det som å feire relasjoner, og hevder at betydning av musikk er selve aktiviteten som foregår. Aktiviteten foregår i et fellesskap, som ifølge hans definisjon skaper mening. Det understrekes at det da ikke gjelder å bare utøve musikk, men også å øve, lytte, komponere og danse (s.15).

I motsetning til et slikt musikkbegrep som informantene gir, betrakter Small (1998) musikk som en handling.

Tolkningen er videre å inneha muligheten til å utøve musikk som en inkluderende handling. Hvor bruk av musikk er med på å likestille alle former for deltakelse og gir mulighet for alle i gruppen til å delta fra ulike nivåer. Informant 2 meddelte en ofte brukt variant av musicking, blant annet bruken av musikk i hvilestunden i barnehagen, hvor alle barna slappet av til lyden av musikk. Denne aktiviteten er en inkluderende sammenkomst, hvor det kreves ingen spesielle

evner eller noe musikalsk talent for å kunne delta i. Morken (2016) hevder at inkludering er en ideologisk målsetting om at alle individer skal være med (s.165).

Det å utøve musikk er en beskrivende handling, i form av musikk, dans, sang, samt å lytte. Samstundes skal det ikke være en oppskrift som legger avgrensning på hvordan en skal utøve musikk. Denne musikalske handlingen viser til noe man utfører sammen med andre. Som et eksempel nevnte informant 1 at de ofte brukte musikkhøytaleren utendørs, hvor det ble danset i fellesskap mellom barnehagelærerne og barna.

5.3 Musikalske aktiviteter fremmer et inkluderende miljø

Under intervjuene ble informantene stilt spørsmål om hvilke måter de brukte musikk for å aktivt arbeide med inkludering.

Informant 1 nevnte at alle i gruppen skal inkluderes, uavhengig av hvem de er eller hvor de kommer fra. Informanten trakk frem FN-dagen i barnehagen, og at tre barn i avdelingen er fra Romania. Et tiltak som ble satt til verks, ble å synge en sang på rumensk. Informanten sa at samtlige i avdelingen, både de norske barna og de rumenske barna begynte å lære og synge sangen. Da ble det mer eller mindre naturlig å inkludere sangen i førskolegruppen. Etter hvert kunne både barna og de voksne i barnehagen synge den rumenske sangen. Selv på et annet språk, så dannet både sang og dans et fellesskap. Dette er et godt tegn på et bra inkluderende arbeid ved hjelp av musikk. Alle barna fra Romania fikk glede av å høre den sangen som de kjente til og på det språket som de snakket hjemme med foreldrene. Informanten mente at barna følte seg sett og hørt og i tillegg var barna veldig stolte. Barna fikk en positiv musikalsk identitet siden de kan synge sanger fra andre land. Antakelig har rumenske sanger forskjellige tonefall, klang og rytme som påvirker barns emosjoner. Vi kan tolke at dette gjorde at barna beveger seg mens de spilte den rumenske sangen, fordi den er dynamisk og emosjonell. Resultatene viser at musikken kan binde sammen mennesker.

Informant 2 legger innledningsvis vekt på at musikk stiller seg inn på ved synging. Hun sier at musikk er en aktivitet som gjøres i fellesskap med barna. Et eksempel informant drar frem, er temaet Bukkene Bruse. Her blir det brukt djembe-tromme og rytmeinstrumenter underveis mens bukkene går over brua, som i sin tur skaper stemning for barna. Responsen fra barna er utvilsomt positiv.

Informant 3 meddelte forskjellige eksempler. Hun nevnte at musikk påvirker hjernen og stimulerer sansene. Hun brukte sin egen stemme for å lage forskjellige toner både lyse og mørke. Å spille på ulike instrumenter eller bare det å klappe hendene sammen bidrar til opplevelse av tilhørighet og fellesskap.

Da informantene snakket om inkluderende arbeid ved hjelp av musikalske aktiviteter, ble flere av musikkens virkemidler trukket frem. Virkemidlene i musikken består av flere grunnelementer. Ved å sette søkelys på ulike grunnelementer gjennom sang og spill, vil barn få erfaring med elementene som et medium for uttrykk. Disse er materiale for å komponere musikk, og barna bør bli kjent med disse elementene. Erfaringen som skapes vil utgjøre et viktig grunnlag for barna selv å skape musikk der de uttrykker opplevelser, tanker og følelser. Dette er i sin tur betraktet som et redskap for å skape inkludering.

De musikalske grunnelementene er lyd og bevegelse, som igjen består av ulike bestanddeler som klang, dynamikk, tonehøyde, rytme, tempo, tekstur og form (Sæther & Angelo, 2016, s. 25-26). Informant 1 og 2 diskuterte bruken av trommer/djembe til å utforske dynamikk og skape spenning under samlingsstunder. For eksempel under stykket med bukkene bruse, hvor bukkene går over brua og tramper på brua før trollet kommer. Informantene brukte trommer/djembe og dynamikk, rytme og tempo for å inkludere alle barna, uavhengig av bakgrunn, evner eller funksjonsnivå.

Ivar Morken (2016) hevder at inkludering brukes i mange ulike sammenhenger, for eksempel under inkludering av mennesker med funksjonshemming og inkludering av språklige og kulturelle minoriteter (s.165) Inkludering er en ideologisk målsetting om at alle skal være med.

Informant 3 legger videre frem ideen om å anvende sin egen stemme til å synliggjøre dynamikk og klang. Dynamikk handler om forandringer i lydstyrke, og det kan varieres mellom sterkt og svakt, men også gjennom glidende overganger. Dynamikk er et element som påvirker, og påvirkes av de andre musikkelementene.

Eksperimentering med lyd i forhold til dynamikk gir erfaringer i hvordan dynamikken virker på opplevelsen (Sæther & Angelo, 2019, s. 28). Klang og tonehøyde sier noe om selve lyd kvaliteten i det vi oppfatter. Dette kan vi grovdele i tonehøyde, klangfarge og samklang.

Informant to presiserte antakelsen om at musikk var å synge med rette toner. Tonene kan både være lyse og mørke, og vi kan gjerne forklare det som en skala med toner som varierer fra mørke til lyse toner. Tonene består av et ulikt antall svingninger som øret kan oppfatte.

Hurtige svingninger gir lyse toner, mens mindre hurtige svingninger gir mørkere toner (Sæther & Angelo, 2019, s. 26-27). I tillegg brukte den tredje informanten hendene til å klappe antall klapp som det er stavelser i barnas navn. Barna bruke samstundeshendene, klosser og andre objekter til å leke med rytmen, noe som igjen inspirerte informanten til å ta virkemidlet med videre i barnehagen.

Rytme er en ordnet rekke av skiftende impulser, der lange og korte toner, i tillegg til pauser utgjør de viktigste faktorene i rytmeoppfatningen. I tillegg vil betoning, hvilket tilsier et ekstra trykk på tonen, være en betydning for rytmefølelsen. Rytmen kan sies å være selve motoren i musikken (Sæther & Angelo, 2019, s. 33-34). Informanten forteller at det blir anvendt ferdig innspilt musikk, som for eksempel den rumenske sangen, der de i tillegg utforsket tempo.

Tempo handler om hastigheten i musikken, og motpolene i begrepet er henholdsvis hurtige og langsomme tempo. Det varierer videre mellom plutselige og gradvise endringer i tempo. En gradvis økning i tempo skaper ofte spenning, spesielt hvis det kombineres med økende styrke. Barns bevegelse til musikk formes i stor grad ut fra graden av tempo. Informanten nevnte også at under den rumenske sangen, danset alle barna. Vi tenker at barna beveger seg etter musikken sitt tempo, siden den rumenske sangen er en sang med mye dynamikk og høy variasjon i hastighet. Tempoet visualiseres og kan føles gjennom bevegelsene (Sæther & Angelo, 2019, s. 36-37)

Dette er viktig for følelsen av å bli inkludert. Gjennom sang, dans og bevegelser kan alle oppleve å bli sett og å delta i fellesskapet. Ifølge Morken (2016) dreier inkludering seg om å bryte ned skillet mellom mennesker, samliv og mellommenneskelige relasjoner preget av gjensidig forståelse, likeverdig deltakelse, tilhørighet, sosial forankring, respekt og fellesskap på tvers av ulikhet. Det er akkurat det som oppstår, da barna og de voksne synger den rumenske sangen sammen og alle deltar i felles dansen.

6. Avslutning

I vårt forskningsarbeid undersøkte vi hvordan barnehagelærerne anvendte musikk som et redskap for inkludering i barnehagen. Oppgaven er bygd på empiri der vi har intervjuet tre barnehagelærere og analysert funn fra intervjuene.

Gjennom å fortolke vår empiri i lys av ulik litteratur, støtte fra teori og tidligere forskning, kan vi konkludere med at inkludering med bruk av musikk lever i beste velgående i barnehagen i dag, og kommer til uttrykk i barnehagehverdagen.. Arbeidet for inkludering og bruk av musikk er vesentlig for tilhørigheten, og bør således videreføres. Vi må følge samfunnets utvikling, hvor vi respekterer et mangfoldig samfunn. Men vi må også velge å anvende musikk som et redskap for inkludering. Musikk er gjenstand for å skape glede og tilhørighet.

Musikk er et betydningsfullt redskap i barnehagen. Selv om barna ikke innehar et felles talespråk eller barna har et annerledes evne- og funksjonsnivå, kan musikk skape felleskap. Alle barn kan delta i forskjellige musikkaktiviteter og oppleve trivsel rundt dette. Musikk er viktig for barns utvikling på flere områder. For eksempel kan musikk brukes som pedagogisk virkemiddel for å fremme både kognitive og motoriske ferdigheter.

Musicking er et viktig begrep som ble diskutert i denne forskningen. Gjennom aktiviteten eller det som foregår rundt musikken kan alle barna kjenne på inkludering og tilhørighet. Det kan brukes til å berolige barna, skape motivasjon, samt legge til rette for at barna kan uttrykke følelser gjennom musikken. Bruk av musikk kan også fremme og bekrefte forskjellige identiteter.

Informantene våre har i ettertid av intervjuet uttrykt at temaet musikk og inkludering har fått nytt liv og betydning i deres arbeid i barnehagen. Dette forekommer grundigere under avdelingsmøter og systematisk refleksjon i sine respektive avdelinger for å skape et klarere bilde av egen virksomhet og en mer bevisst holdning til å inkludere barn med hjelp av musikk. Kompetanseheving og bevisstgjøring er viktig i tiden fremover, for å fortsette å skape fellesskap og tilhørighet.

I henhold til oppgavens omfang valgte vi å intervjuet fire barnehagelærere, (en av dem meldte fravær grunnet sykdom). Vårt forskningsmateriale stammer fra gjennomførte intervjuer som tok utgangspunkt i en nøye utformet intervjuguide for å besvare problemstillingen vår. Intervjuene ga oss innsikt til å forske på forskningsspørsmålet vårt, samt ga rom for beskrivelse,

Gruppemedlemmer 1604, 1673

refleksjon, analyse og undring omkring barnehageansattes egne opplevelser, samt bruk av relevant teori og litteratur.

7. Litteraturliste

1. Bae, B., (2009). Rom for medvirkning? Om kvaliteter i samspillet mellom førskolelærer og barn. Oslo: Norsk senter for barneforskning.
2. Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap* (1.utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademis.
3. Bakke, K., Jenssen, C., & Berggraf Sæbø, A. (2020). Kunst, kultur og kreativitet, kunstfaglig arbeid i barnehagen. (A. B. Sæbø, Red.) Bergen: Fagbokforlaget.
4. Barnehageloven: LOV-2005-06-17-64, §1, (2018).
5. Dalland, O., (2022) Metode og oppgaveskriving. 7 utg., Oslo: Gyldendal
6. Hodneland, K.G., (2019) I Bergesen Schei, T.,(red) Musikkpraktisk klokskap i arbeid med barnehagebarn. Oslo: Fagbokforlaget.
7. Kulset, N. B., (2021). Din Musikalske kapital. Oslo: Universitetsforlaget
8. Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>.
9. Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015). Det kvalitative forskningsintervju (3. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk
10. Løkken, G. & Søbstad, F. (2020). Observasjon og intervju i barnehagen. Oslo: Universitetsforlaget.
11. Morken, I. (2016). *Inkludering*. Strand, T. (Red.), *Pedagogiske fenomener: en innføring* (utg. 1. s, 165 – 175). Cappelen Damm akademisk
12. Moe, M. & Valseth, M. L. (2014). I Sjøvik, P. En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen (s. 353-377). Utdanningsforlaget.
13. Ruud, E. (1997). *Musikk og identitet*. Universitetsforlaget. Oslo
14. Ruud, E. (2015a). Nye handlemuligheter (1997). I E. Ruud (Red.), *Fra musikkterapi til musikk og helse: artikler 1973–2014* (bind 1, s.13–17). Norges musikkhøgskole
15. Sjøvik, P.(red) (2014). En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen. Utdanningsforlaget
16. Small, C. (1998). *Musicking. The Meanings of Performing and Listening*. University Press of New England.
17. Smith, J. A., Larkin, M. & Flowers, P. (2009). *Interpretative phenomenological analysis. Theory, method and research*. Sage.

18. Sæther, M. & Angelo, E. (2019). *Barnet og musikken – Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*. (3. utg). Universitetsforlaget.
19. Tholin, K, R. (2013). *Etisk omsorg i barnehagen og skolen*. Oslo: Abstrakt forlag.
20. Wadel, C.C (2007): *Medarbeidersamhandling og medarbeiderledelse i en lagbasert organisasjon*. (Doktorgradsavhandling) Bergen: Universitetet i Bergen

Vedlegg

Intervjuguide

Disse spørsmålene er ment for å skape dialog og som et hjelpemiddel til å drive dialogen videre.

Vi minner igjen om at alle opplysninger vil bli anonymisert i oppgaven, og at deltakelse er frivillig. Dere kan når som helst velge å trekke dere eller ikke besvare spørsmål.

Semistrukturerte intervjuer

Problemstilling: Hva mener barnehagelærere om musikk som redskap i arbeid med inkludering?

Bakgrunnsinformasjon:

1. Alder, utdanning.
2. Hvor lenge har du jobber i barnehage?
3. Hvilken aldersgruppe jobber du med?

Inkludering:

Vi har lyst til å spørre litt om hva du tenker om inkludering.

1. Kan du fortelle hva du tenker på når jeg sier inkludering?
2. Kan du fortelle om ditt forhold til begrepet inkludering?
3. Jobber dere aktivt med inkludering i barnehagen? Kan du beskrive på hvilke måter dere gjør dette. Kan du gi noen eksempler på hvordan dere gjør dette?
4. Tror du at din kunnskap om inkludering kan benyttes til å arbeide med det ene barnet som trenger litt ekstra? Hvorfor

5. Bruker dere musikk som redskap for inkludering?

Musikk og musicking.

På denne delen av intervjuet vil vi stille noen spørsmål om musikk.

1. Kan du fortelle hva du tenker på når jeg sier musikk?
2. Hva legger du i begrepet musikk?
3. Kan du gi noen eksempler på hvordan dere bruker musikk i deres barnehagen?
4. Kan du fortelle hva du tenker på når du hører ordet musicking?
5. Er det noen barn i barngruppa som trenger mer enn andre å bli inkludert? (om flerspråklige barn er nevnt) Har du opplevd å lære en sang fra foreldre på deres morsmål for å trygge barn med flerspråklig bakgrunn?
6. Har du noen tanker om hvordan du som pedagog legger til rette for at personalgruppen kan bruke musikk som verktøy?
7. Noe annet du vil fortelle?

Deltakelse i studiet

Musikk som et inkluderende redskap i barnehagen

Vi er to studenter fra Universitet i Stavanger som høstsemester 2023 skriver bacheloroppgave i barnehagelærerutdanningen med fokus på musikkfag. Temaet for vår oppgave er musikk som et inkluderende redskap i barnehagen og vi ønsker å se nærmere på om personalets måter og holdninger kan skape forventninger til barns inkludering.

Til informant:

Intervjuet finner sted i Espira barnehage fredag 27. Oktober kl 1300.. Intervjuets varighet vil være ca. 1 time med mulighet for litt lengre varighet om dialogen flyter godt. Intervjuets form er fokusgruppeintervju. Dette betyr at intervjuet vil foregå i en gruppe og vil være av uformell art hvor vi oppfordrer til dialog og meningsutveksling mellom deltakerne. Du behøver ikke å forberede noe i forkant av intervjuet.

Vi vil informere om at all deltakelse er frivillig. Du har mulighet til å trekke deg fra prosessen når som helst underveis, også etter at intervjuet er gjennomført. All data vedrørende sensitiv informasjon, vil bli anonymisert i tråd med UiSs retningslinjer og slettet etter endt prosjekt

Gruppemedlemmer 1604, 1673

som er planlagt å være ferdig januar 2024. Vi har taushetsplikt og all data vil bli oppbevart konfidensielt.

Tusen takk for bidraget!

Jeg samtykker til deltakelse i studien:

Resultater fra intervju - musikk som redskap for inkludering

	Informant 1	Informant 2	Informant 3	Tema
Mann/Kvinne	K	K	K	
Arbeidserfaring , år	7	22	17	
Etterutdanning	Førskolelærer	Førskolelærer	Førskolelærer	
	Pedagogleder, 3-6 år barn	Pedagogleder, 3-6 år barn	Pedagog, 3-6 år barn	

<p>Hva tenker du på når vi sier inkludering til ordet</p>	<p>Jeg tenker på tilhørighet. Det å ikke stå utenfor i gruppen. Alle skal få mulighet til å bli med i et fellesskap. Og det å bli inkludert eller akseptert av andre. Ikke bare ungene, men også alle de ansatte og vikarer.</p>	<p>Så inkludering og mangfold er jo to veldig tette begreper. Jeg tenker at alle skal på en måte ha den samme rettigheten. Og stille oss på lik linje til å lykkes og ha det greit, sosialt sammen.</p>	<p>Inkludering er å sikre alle barns deltagelse og tilhørighet i b/h. Vi må jobbe med toleranse og respekt for ulikhet og mangfold, og ikke strebe etter likhet. Inkludering er ikke likhet. Vi bør skille hvert enkelt barn ut ifra hvor de er i sin utvikling når vi møter. Vi støtter opp om barnets verdier for inkludering.</p>	<p>Begrepet inkludering</p> <p>Mangfold</p>
---	--	---	--	---

<p>Kan du beskrive på hvilken måte dere jobbe med inkludering?</p>	<p>Vi hadde FN-dagen. Tre av seks førskolebarn er fra Romania. Alle tre begynte å synge de romanske sanger. Og de norske hadde begynte å synge den sangen, da vi begynte å ta den sangen der inn på førskolegruppen. De sang den, foran alle foreldrene i barnehagen.</p> <p>Det var inkluderende.</p> <p>Hvis du vet at barn har det litt vanskelig i atferd, eller at han har blitt ekskludert i leken før. Da går det an at du gjør det barnet litt mer populært, med å ta gjerne første barnet med, og så si at kom nå skulle vi prøve å spille på jempen, f.e. Og da kommer</p>	<p>Vi går gjennom på et avdelingsmøte hvor mange barn har vi av ulike nasjonaliteter, hvilke nasjonaliteter, alder, alt. Så vi jobber veldig mye med inkludering på forhånd.</p> <p>Vi går gjennom viktigheten med å ha «hei» og «velkommen» på de ulike språkene. For at de kommer inn på avdelingen så skal de kjenne seg tilhørighet.</p> <p>Barn med spesielle behov. Eller barn som</p>	<p>Jeg deler barnegruppen i smågrupper slik at det er enklere å inkludere barn i fellesskapet, og gjøre de mindre «annerledes».</p> <p>Vi tar det opp på avdelingsmøte hvordan vi skal jobbe med musikk. Vi planlegger musikkksamlinger, aktiviteter og lek.</p> <p>Vi har også uformell samtaler innimellom, der vi kan diskutere om musikalsk aktiviteter, musikk som kan bidra til å inkludere både barn og voksne i fellesskap.</p>	<p>Musikk, Felleskap</p> <p>Forberede til nye barn</p> <p>Musikk og inkludering</p>
--	--	--	---	---

	<p>de andre til, og da gjør vi noe kjekt i lag, men at de andre har lyst til å være med på det vi gjør, og da føler jeg nok gjerne litt mer at jeg kan, i hvert fall si tidligere, ha blitt ekskludert. Det er litt sårbart, og så er det litt så mye å tenke på når det kommer til det, til å inkludere, spesielt hvis du har sett at barn som har blitt ekskludert.</p>	<p>ikke forstå språk. Skal veldig mye inn på et eget rom sammen med en vokse. For barn blir ikke inkludert på samme måte. Nå jobber vi i små grupper to til tre, fire barn. For at det ikke en gang skal føle seg ekskludert. De trenger andre barn rundt seg. For å bli inkludert bruker vi sang og musikk mye</p>	<p>Inkludering er et prinsipp det hele tiden må jobbes med.</p>	<p>Musikk og mangfold, barna med spesielt behov</p>
--	---	---	---	--

<p>Hva tenker du først du tenker på musikk?</p>	<p>Det er mye, det er både rytme og toneleie, det er sang og instrumenter. Da tenker jeg tonehøyder som blir musikk. Forskjellige toner som blir musikk i laget. Jeg føler at musikk er noe som de fleste liker så godt å være med på.</p>	<p>Jeg har alltid tenkt at musikk er synging. Jeg kan ikke synge, jeg føler jo jeg starter på feil toner, så derfor har jeg måttet jobbe ganske mye med meg selv. Rime, regler og sang.</p>	<p>Musikk er og gir glede. Musikk er en form for kunst organisert av lyd. Rytme og tempoer det viktigste i begrepet musikk samt med harmoni og forskjellige toner.</p>	<p>Begrepet musikk, musikken grunnelementer</p>
---	---	---	---	---

<p>Hvordan dere bruker musikk i barnehagen?</p>	<p>Vi bruker musikk både i store og i små samlinger. I fellessamling bruker vi ofte djembe</p> <p>Vi ofte tar med høyttaleren ut og vi har noen som heter «BarnehageDansen», der vi danser med ungene</p> <p>Også bruker vi musikk i hvilestund, da har vi rolig musikk, så ligger vi en stiselig og slapper av.</p> <p>Vi synger mye i spontan lek, hvis ungene f.e. legger buss på avdelingen, så kan vi synge «<i>julene på bussen</i>», eller hvis de legger bondegård, så kan vi synge om dyr</p>	<p>Vi har hatt «Bokkene Bruse» som tema, og da har vi hatt djempo og rytmeinstrument er når bøkene går over brun og for å få stemning til ungene.</p> <p>Vi bruker rolige musikk for kvilestund hver dag på 15-20 minutter hver dag, de går gjennom fire ganske lenge sanger.</p> <p>Vi har hatt en liten pust øvelse her og til rolig musikk, tre pust inn, pust med magen, slapp av.</p>	<p>Vi bruker mye musikk i vår barnehagen, alt fra lek til læring.</p> <p>I tillegg bruker vi musikk i her og nå situasjoner. F. e. under stelling, påkledning, ryddetid eller samlingsstund. Men vi bruker musikk også i utelek eller hvis et barn er lei seg og trenger trøst</p>	<p>Musikk i praksis</p> <p>Aktiviteter</p> <p>Spontan musikk</p> <p>Hvilestund</p> <p>Frilek</p> <p>Følelser, emosjoner</p>
---	--	--	--	---

<p>Hva tenker du når du hører ordet musicking?</p>	<p>Det er jo relasjoner til andre. Sånn når vi danser sammen, både med barn og med som jeg jobber sammen med. Det er litt sånn glede, og hva de gjør med deg, sånn følelse. Når vi møter ungene, og du ser at de blir glade. Det er på en måte en slags kommunikasjon som skjer mens vi spiller musikk og danser.</p>	<p>Det var et nytt begrep. Men den filmen om syngende barnehagen som vi så, så var det på en måte hvordan beroligende musikk er. Og litt det som syngende garderoben.</p> <p>Og det roer veldig nær barnegrupper. Så det var ganske fascinerende som skjer gjennom musikken.</p>	<p>Jeg tenker at det er å bygge relasjoner gjennom musikk, det å leke sammen mens vi hører på musikk eller mens vi synger eller danser.</p>	<p>Begrepet musicking</p> <p>Relasjon</p> <p>Kommunikasjon</p> <p>Følelser</p>
--	---	--	---	--

<p>Er det noen barn i barnegruppen som trenger mer enn andre å bli inkludert? Om flere språkligbarn som det ble nevnt før. Har du lært en sang fra foreldre på deres morsmål, for å trygge barn? Hadde du gjort det rett fra foreldrene, eller hadde du gjort det bare med unger?</p>	<p>Vi har hatt et barn fra et andre land, og ikke kan norsk. Da forbedrer jeg forskjellige sanger på dere språk, slik at vi kunne bruke musikken, slik at barnet kjente igjen den musikken. Det er samlende med musikk, når barn ikke forstår språket, og vi forstår ikke hans språk. Men vi føler oss veldig inkludert med musikk og sang fra dere hjemland, når vi bruker musikken, og så får vi forstå de språkene. Og da forstår hans hjertet.</p> <p>Så det gir en ekstra trygghet, og de føler seg mer inkludert, og jeg tror de er litt til og med stolt.</p> <p>Jeg møtte en unge som sang, visste jeg ikke hva kalte denne sangen da jeg spurte foreldrene hva de kalte den sangen, så vi kunne søke den opp og lære den selv.</p> <p>Vi snakker med foreldrene om hva</p>	<p>Vi har åtte forskjellige nasjonaliteter. Og de syns det har vært så kjekt å synge på morsmål, sånn enkle sanger, så beder de lang. Så dere har rime regler på sitt språk. De kommer frem i samlingen, står og synger til oss.</p> <p>Og vi har tema for hele barnehagen i år, er «Jeg og du».</p> <p>Vi har jo alltid de ungene som trenger litt mer til å forstå både ord og sangene. Men de synger jo fortere enn de snakker, så ser vi hvor viktig musikk er.</p> <p>Så har vi en fra Litauen, og når han hadde bursdagssamling, så ville han ha «Bokkene bruse» på litauisk. Så tok vi det.</p>	<p>Ja dette gjør vi hvert år. Jeg kan synge mange barnesanger på forskjellige språk, arabisk, polsk, romansk og nå i år lærte jeg meg en sang på ukrainsk.</p>	<p>Mangfold</p> <p>Musikk</p> <p>Identitet</p> <p>Inkludering med musikk</p> <p>Trygghet, forståelse</p> <p>Barns interesse</p>
---	---	--	--	---

	<p>sangen de pleier å høre på hjemme for å bruke det her også.</p>			
--	--	--	--	--

<p>Noe annet du vil fortelle for eksempel hva du tenker på barns medvirkning i musikk, og barns bestemmelse ?</p>	<p>Hvis barna har lyst til å synge om grisen, så synger vi om grisen, og de får velge å bestemme sanger.</p> <p>Jeg liker ikke å tvinge, tvinger de mer på ting.</p> <p>Jeg prøver å oppmuntre og si, ja nå skal vi synge sånn, og hvordan har du lyst til å gjøre det.</p> <p>Men det er avhengig av hvis et barn med en eller andre behov, f.e. barnet som springer ut, og sir nei. Den andre voksen som skal oppmuntre, og si at ja, nå synger de om det og det. Sånn kan det løse noe.</p> <p>Etter noen stund vil alle være med, og da gjør vi noe kjekt i lag,</p> <p>Det er litt sårbart, og så er det litt så mye å tenke på når det kommer til det, til å inkludere, spesielt hvis du har sett at barn som har blitt ekskludert.</p>	<p>Barna liker å høre på musikk.</p> <p>Og de lærer så fort, og de savner det hvis en dag sier, nei.</p>	<p>Det er veldig sånn, etter hva aldersungene du får, så legger du opp en samling med musikk.</p> <p>Innslag av musikk og sang, må vi ha det for å få alle med oss. Det legger vi merke til.</p> <p>Som regel, hvis det er et barn som blir sittende, f.e. i samling, og ikke ønsker å delta, så er det en av oss voksne prøver å gjøre bevegelser sammen, at han kjenner at han er tett inntil.</p> <p>Vi legger fokus på barns medvirkning i musikk. Hvis de ikke vil, kan de ikke tvinge til.</p> <p>Vi bør alltid være litt bevisst, er det de samme som alltid ikke er med i aktiviteter. Jo vi</p>	<p>Barns bestemmelse</p> <p>Oppmerksomhet til barn</p> <p>Omsorg</p> <p>Etikk</p> <p>Etikk</p> <p>Medvirkning</p>
---	---	--	--	---

	<p>Ungene kan komme med ting som de har lyst til å ha på.</p> <p>Jeg har vært på besøk i Tyrkia, og hvis det kom en norsk sang, det var jo, oi, det er norsk! Så det er ganske stas bare. Vi er ikke bevisst på det, når vi tenker på unge. Men når vi praktiserer det, ta oss selv som et eksempel, det funker!</p>		<p>tar de litt tett inntil oss, og sier på forhånd hva vi skal gjøre.</p> <p>Det vi har gjort, sånn som vi har en BarnehageDans, men det har vi tatt på PC-en og ungene kan se på skjermen, sånn at ungene får se andre gjøre bevegelser.</p> <p>Og så er det en ganske lang dans, så kan de reise seg når de føler seg klar selv, til å være med og delta.</p> <p>Hvis et barn er sliten i dansing, så får barnet jo lov til å sitte.</p> <p>De ungene er litt urolig. Setter du på musikk og de får bevege seg, så er de på plass ganske fort. Du har sett at det har påvirket humøret, hvis de er lei av det.</p>	<p>Opplevelse av musikk, identitet</p> <p>Bevegelse, Følelse, Danse</p>
--	--	--	--	---

	<p>Det er samlende med musikk, når han ikke forstår språket, og vi forstår ikke hans språk. men vi føler oss veldig inkludert med de, når vi bruker musikken, og så får vi forstå de språkene. Og da forstår han hjertet.</p> <p>Så det gir en ekstra trygghet, og de føler seg mer inkludert, og jeg tror de er litt til og med stolt.</p>		<p>Musikk kan påvirke humøret. Hvis de er lei av det, eller har ikke god stemme, og plutselig blir alt bedre. Vi har en av de barn som ikke setter seg ned. Da vil jeg bruke instrumenter eller vi kan klappe hendene sammen for å stave barns navn.</p>	<p>Musikk følelser, inkludering</p> <p>Etikk</p>
	<p>Når jeg ser på de som jeg jobber med, så møter vi blikket til hverandre, og så ser vi i øynene, bare begge kjempeglade og smilende.</p>	<p>Det er jo, jeg likte musikk og bruka</p> <p>Det synes ungene også er veldig kjent å ha fortelling med instrumentering f.e. djambe. Barna beveger seg mye og dramatiserer av og til. Imponerende.</p>		<p>Musiske aktiviteter</p>